

Medicina et ars

Ikonografická analýza reversů dvou medailí Antonia Abondia

Adéla Hončová

Abstract: Medicina et Ars. Iconographic Analysis of the Reverses of Two Medals by Antonio Abondio

The study focuses primarily on the iconographic analysis of two medals by Antonio Abondio, portraying the prominent physicians Thomas Jordan von Klausenburg and Johann Crato von Kraftheim. Attention is paid to the reverses images and their possible models.

Keywords: Antonio Abondio; Thomas Jordan von Klausenburg; Johann Crato von Kraftheim; Renaissance; medals; impresa

Uznávaný medailér a keroplastik italského původu Antonio Abondio (1538–1591) patří k osobnostem, jejichž život a dílo dosud nebylo podrobně a uceleně zpracováno.¹ V Itálii pravděpodobně prošel dílnou Miláňana Leona Leoniho,² s holandským medailérstvím se seznámil během své cesty do Nizozemí, kterou podnikl roku 1566.³ Italské medailérství kladlo důraz na preciznost a vystižení charakteru zobrazeného jedince, severští umělci se snažili o realismus, naturalismus a vystižení věrné podoby.⁴ Abondiova tvorba byla ovlivněna oběma směry. Postupem času si Abondio vytvořil vlastní rukopis, jenž vyniká vyvážeností formy, pevnou kresbou, precizní detailní rytinou a hloubkou prostoru, čehož dosáhl postupným odstupňováním reliéfu. Od roku 1566 působil Abondio na dvoře císaře Maxmiliána II. a po jeho smrti setrval i ve službách jeho syna Rudolfa II. Během svého dlouholetého působení zde vytvořil mnoho portrétních medailí členů habsburského rodu či zvěčnil význačné osobnosti té doby.⁵

* Tato studie vychází ze stejnojmenné diplomové práce, kterou jsem obhájila 17. ledna 2018 na Ústavu dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy.

¹ Literatura týkající se osobnosti Antonia Abondia je četná. Podstatným nedostatkem však je, že většina dílčích studií, vycházejících zejména v numismatických periodikách, pochází již z konce 19. a 1. poloviny 20. století. Moderní ucelená monografie pojednávající o tomto umělci dosud chybí. Hlavním zdrojem informací je několik menších monografií; viz *Fiala 1909; Dworschak 1958; Schulz 1988*. Z modernějších prací jmenujme studii italské badatelky Stefanie Schir, jež vychází z její diplomové práce; viz *Schir 2011*.

² *Vácha 2007*, s. 59; *Rosenheim – Hill 1907*, s. 141.

³ *Dworschak 1958*, s. 33; srov. též *Schulz 1988*, s. 5.

⁴ Srov. *Mirnik 1990*, s. 62; *Habich 1914*, s. 103.

⁵ Vytvořil např. medaile biskupa Jednoty bratrské Jana Kálefa; viz *Šroněk 2007*, s. 131–135; *Kleisner 2008*, s. 104–105.

Tato studie se zaměřuje na medaile dvou významných raněnovověkých lékařů, jejichž vědecké bádání přineslo velký pokrok v dobové medicíně, a navíc je vzájemně pojilo pevné pouto přátelství. Zajímavé rubové strany těchto medailí se zobrazenými symboly zatím nebyly blíže zkoumány a interpretovány. Dosud se historici umění, zabývající se dílem Antonia Abondia, soustředili zejména na stylový rozbor medailí, zpracovaný ve stručných katalogových heslech. Námět reversu medaile pouze identifikovali (mnohdy chybně), ale hlubší ikonografické a ikonologické analýze se již nevěnovali.

Symbolické významy a poselství impres⁶ jsou zde analyzovány na základě studia dobových příruček. Impresa má svůj původ již ve středověké heraldice. Více se však začala používat v quattrocentu a s rozvojem dvorské kultury od poloviny tohoto století se odlišila jako samostatná kategorie symbolického vyjádření a stala se velmi důležitou součástí intelektuálního života společnosti.⁷ Impresa sloužila k vyjádření osobního postoje, charakteristiky, myšlenky či záměru svého nositele.⁸ Zakládala se na důmyslném spojení obrázku a stručného motta, které s ním úzce souvisí. Aby bylo poselství zřejmé, musely být obě tyto části čteny v návaznosti na sebe. K rozluštění jejich významu bylo třeba použít některou z příruček nebo komentářů, jež vysvětlovaly smysl zakódovaný v zobrazeném výjevu. Zatímco emblém je vzorový a hlásá všeobecnou pravdu či morální poučení, impresa je specifická, svázaná s individualitou nositele, který jejím prostřednictvím sděluje své krédo.⁹ Impresy se proto objevovaly zejména na věcech reprezentativní povahy přímo spojených se svým uživatelem (medaile), velmi často pak jako *ex libris* nebo *supralibros*. V 16. století vzniklo mnoho soupisů a příruček, které kolovaly po Evropě a umělci i zadavatelé se jimi mohli inspirovat.

Medaile b. 1. (1570) na Tomáše Jordána z Klausenburku

Av.: prostovlasé mužské poprsí doprava v plášti s kožešinovým límcem, okružím a řetězem na krku; THOMAS IORDANVS MEDICVS ÆT. XXXI; vlevo při dolním okraji signatura AN AB.

Rv.: na zavřeném knize ležící štír s ufatým ocasem a chirurgickým nožem, v pozadí zřícenina; NOVISSIMA VIRVS.

Lité stříbro; 25,16 g; 46 mm

Lit.: Bergmann 1857, s. 109, tab. XVIII:86; Fiala 1909, s. 31, č. 21.

⁶ Slovo *impresa* je odvozeno od italského slovesa *imprendere*, které v překladu znamená podnikat; viz Konečný 2002, s. 22.

⁷ Caldwell 2005, s. 11–12.

⁸ Hill 1912, s. 9: „The essence of the *impresa* was its secrecy and obscurity; it was designed to present the greatest possible difficulty to any one who wished to penetrate its meaning.“

⁹ Caldwell 2005, s. 12.

Obr. 1. Medaile na Tomáše Jordána z Klausenburku (podle Bergmann 1857, tab. XVIII:86).

Tomáš Jordán z Klausenburku (1539–1585) dosáhl v roce 1565 titulu doktora medicíny. Příštího roku začal působit ve Vídni, kde se seznámil s lékařem a svým celoživotním přítelem Johannem Cratem.¹⁰ Roku 1570 souhlasil s nabídkou moravských stavů a stal se zemským lékařem Moravského markrabství. Tomáš Jordán patřil k nejvzdělanějším osobnostem své doby. Byl pokládán za vynikajícího lékaře, zejména v oblasti epidemiologie.¹¹ Svou činnost se snažil zaměřit především na úlohu hygieny jako prevence před zhoubnými nákazami a významnou měrou se na Moravě zasloužil o rozvoj nového lékařského oboru zvaného balneologie.¹² V roce 1576 vyšlo jeho nejvýznamnější dílo dedikované příteli Johannu Cratovi *Thomae Jordani medici Pestis phaenomena, seu de iis, quae circa febrem pestilentem apparent, exercitatio*, pojednávající o tzv. uherském moru. Význam jeho publikační činnosti tkví v kritické práci s fakty, k nimž docházel jejich pečlivým vědeckým zkoumáním.¹³

Na nedatované medaili vytvořené pro Tomáše Jordána je na aversu umístěn nápis THOMAS IORDANVS MEDICVS ÆT. XXXI. Podle uvedeného stáří musela být odlita v roce 1570. V tomto roce také začíná Abondio užívat novou formu signatury AN AB, která je situována při dolním okraji. Medaile se kdysi nacházela ve sbírkách hraběte Franze von Eltz.¹⁴

Reversní strana nese pozoruhodný výjev. V prvním plánu je položena zavřená kniha bez jakéhokoli nápisu, není na ní nic, co by nám přiblížilo, o jaký spis se jedná. Na ní leží štír rozříznutý na dvě části. Je již mrtvý a mezi jeho tělem a amputovaným ocasem je umístěn chirurgický nůž. Skoro celé pozadí medaile vyplňuje

¹⁰ Loskotová – Linhartová 2021.

¹¹ Himmler 2000, s. 149.

¹² Napsal spis *Kniha o vodách hojitedlných neb teplícech moravských*. Ačkoli ji Jordán napsal v latině, kniha vyšla nejprve roku 1581 v češtině a teprve o pět let později byla vydána i v latinské verzi. Skládá se z jedné praktické části a ze dvou teoretických částí pojednávajících o chemickém složení vod; viz Hrabová 2012, s. 45.

¹³ Himmler 2002, s. 48.

¹⁴ Bergmann 1845, s. 20; Bergmann 1857, s. 109.

rozsáhlá zřícenina charakteristická množstvím valených oblouků. Vše doplňuje nápis NOVISSIMA VIRVS (Poslední jed).¹⁵ Joseph Bergmann se domníval, že vyobrazení štíra se skalpelem a knihou by společně s mottem medaile mohlo odkazovat na možnost, že se Jordán zabýval studiem jedu škorpióna a jeho využitím v medicíně.¹⁶ Prakticky totožné vyobrazení jsem našla v příručce *Symbola divina et humana pontificum, imperatorum, regum* i s vysvětlujícím textem (obr. 2). Rovněž je zde zobrazen štír ležící na zavřené knize a chirurgický nůž. Štír je otočený klepety nahoru a je zobrazen ještě živý právě v okamžiku, kdy nůž odřezává jeho jedovatý osten. Pozadí je prázdné, pouze nahoře se klene motto TVTISSIMA IVRES (Přísaha na to, co je bezpečné).¹⁷

Obr. 2. Impresa francouzského krále Filipa I. s vyobrazením knihy, štíra a nože (podle *Typotius 1601*, obr. 35).

Doplňující text charakterizuje štíra jako člověka, jenž škodí, ale otevřeně se nestřetne v bitvě. Nebezpečná síla se nachází v jeho ocase. Nepřítel s takovouto povahou by chtěl s námi uzavřít spojení a je připraven vše slíbit a na vše svatosvatě přísahat. Jsme-li moudří, nebudeme mu věřit, dokud bude schopen škodit. V tomto smyslu se rovněž používalo přísloví *In cauda venenum* (Na ocase jed). Proto je důležitá funkce skalpela, jímž můžeme špatné vlastnosti odstranit, a pomoci tak člověku k vytříbení jeho charakteru. Jednotlivé atributy jsou zde

¹⁵ Zvláštní je použití tvaru *novissima*, neboť latinské podstatné jméno *virus* je středního rodu. Toto slovní spojení by tedy mělo ve správném gramatickém tvaru znít *novissimum virus*. Význam však zůstává nezměněn.

¹⁶ *Bergmann 1857*, s. 15.

¹⁷ *Typotius 1601*, obr. 35.

rozebrány následovně: kniha – umožňuje nám pochopit fakta; ocas s jedovatým ostnem – umožňuje škodit; skalpel – jediná možnost dohody.¹⁸

Nelze rovněž opominout, že Jordánův erb má podobu červeného štítu se šikmým bílým pásem, na němž jsou seskupeni tři štíři. Jedná se o pouhou náhodu? Medaile pochází z roku 1570 a Jordán obdržel erb v témže roce. Vše nasvědčuje tomu, že štír byl Jordánovým znamením. Jaké bylo v raném novověku vnímání tohoto zvířete? Odpověď nám poskytne impresia se štírem patřící vévodovi Andreovi Gonzagovi (zemřel roku 1686). Jak je zde popsáno, škorpion byl považován, navzdory své malé velikosti, za velmi nebezpečné a smrtelně jedovaté zvíře. Jako lék proti jeho uštknutí bylo doporučováno přiložit štíra k ráně, popřípadě ho spálit a jeho popel smíchaný s tekutinou dát postiženému vypít. Jed získaný ze štíra se také užíval k léčbě urologických obtíží. Proto motto impresy zní QVI VIVENS LAEDIT MORTE MEDETVR (Ten, který za života škodí, smrtí léčí).¹⁹ Jordán si byl jistě vědom léčivých účinků štířího jedu a možná právě kvůli tomuto paradoxu – být příčinou smrti a zároveň nástrojem léčby – si toto zvíře zvolil rovněž do svého erbu.

Medaile b. 1. na Johanna Crata z Kraftheimu

Av.: mužské poprsí v kabátci s okružím doprava; IO-CRATO·A CRAFTHEIM
CONS:E:MED:CÆS; na odřezku ramene signatura AA.

Rv.: muž rozevřající lví tlamu; IRÆ MODERERIS ET ORI.

Lité stříbro; 8,68 g; 26,5/32,7 mm

Lit.: Fiala 1909, s. 31, č. 19, tab. II:5; Habich 1934, s. 491, č. 3359, tab. CCCXVI:12.

Obr. 3. Medaile na Johanna Crata z Kraftheimu; zvětšeno (Kunsthistorisches Museum Wien, Münzkabinett, inv. č. 13614bβ).

¹⁸ *Typotius 1601*, s. XXI: „*Scorpius hominem vafrum repraesentat. Inter Principes eum hostem, qui aperto Marte non congregitur. In cauda .n. vis nocendi inest. Dentem Plinius appellat, imò dentes. Nam quorundam caudam tribus dentibus horrentem scribit. Licet igitur eo ingenio hostis, pacisci nobiscum velit: et paratus sit tactis sacris jurare in foedus; fidem non faciet, si sapimus: nisi sublata nocendi facultate. Per librum sacra intelligimus: per caudam, facultatem nocendi: per cultrum, unicam paciscendi legem.*“ Také Giovanni Ferro interpretuje význam Filipovy impresy v tomto smyslu; viz *Ferro 1623*, s. 623.

¹⁹ *de Boodt 1603*, s. 104. Stejná impresia se nachází v knize *Dialogo dell'impresie militari et amorose*; viz *Giovio 1574*, s. 122.

Johann Crato z Kraftheimu (1519–1585) studoval teologii ve Wittenbergu, kde se osobně seznámil s Martinem Lutherem a navázal s ním přátelské vztahy.²⁰ Jeli-kož ho Luther zrazoval od dráhy teologa, rozhodl se Crato pro studium medicíny. Ve Vratislavi se vyznamenal zejména péčí o oběti morové nákazy, jež město zasáhla roku 1554. Sloužil prý nemocným tak obětavě, že mu byla za zásluhy vykázána roční renta ve výši 100 tolarů. Jako jeden z prvních rozpoznal nakažlivost moru a jeho věhlas se šířil po celé říši. Za krátkou dobu ho ke dvoru povolal sám císař Ferdinand I. a jmenoval ho svým osobním lékařem. Ve stejné funkci setrval i za dalších dvou císařů. Maxmilián II., jemuž prý byl Crato neuvěřitelně podobný, mu propůjčil titul císařského rady, udělil mu palatinát a povýšil do rytířského stavu.²¹ Přesto se Crato u císařského dvora necítil dobře. Jako žák Luthera a kalvinista, ještě k tomu v tak vysoké pozici, měl na katolickém dvoře, kde sílila moc jezuitů, nelehké postavení. Také špatně snášel, že kvůli svým povinnostem u dvora a neustálému cestování v doprovodu císaře nemá čas na své studium.²² Po císařově smrti dosáhl Crato propuštění z císařských služeb a roku 1581 se odstěhoval do rodné Vratislavi, kde 19. října 1585 zemřel.²³

Aversní strana medaile věnovaná Johannu Cratovi nese opis IO·CRATO·A CRAFTHEIM CONS·E·MED·CÆS. Crato je zobrazen ve věku zhruba padesáti let, kdy byl na vrcholu své kariéry u císařského dvora, přesná datace zde však není uvedena. Je možné, že medaile byla vytvořena v Praze, neboť podle J. F. A. Gilleta zde několikrát pobýval.²⁴ Na reversu medaile je zobrazen muž zápasící se lvem a snažící se mu vši silou rozevřít tlamu, do níž nebojácně vkládá prsty. Nad výjevem je mezi dekorativními rostlinnými úponky umístěn nápis IRÆ MODERERIS ET ORI (Zkrof hněv a ústa). Na této medaili nejsou při hrdinovi žádné atributy, které by přispěly k jeho identifikaci. Takřka totožné vyobrazení jsem našla v příručce impres *Symbola varia diversorum principum, sacrosanc. Ecclesiae et Sacri Imperii Romani* (obr. 4), kde jsou s ním propojeni slavní starozákonní i mytologičtí recí, kteří se utkali se lvem: „Se lvem se kdysi setkali Samson i David [...], pokud chceš příklady z mytologie Herkules a Lysimach, a vyšli jako vítězové.“²⁵ Muž zde tedy zastupuje všechny vyjmenované hrdiny, biblické i mytologické. Obdobný výjev se nalézá v knize Achilla Bocchiho *Symbolicarum quaestionum*.²⁶ Před zápasícím mužem zde leží kyj a dýka, což identifikuje hrdinu jako Herkula zabíjejícího nemejského lva. Emblém patřil Giovannimu Angelu Medici, pozdějšímu papeži Piu IV. Podle Typotia reprezentovala podobná impres také bavorského vévodu Ludvíka, na ní navíc leží

²⁰ *Eis* 1957, s. 402.

²¹ *Habich* 1934, s. 491.

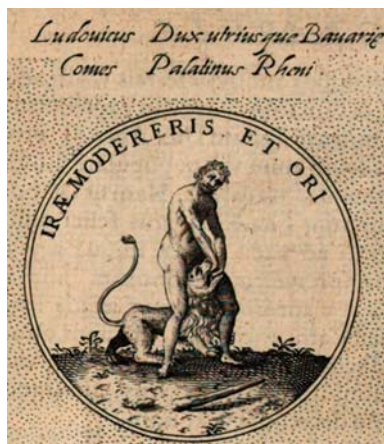
²² *Gillet* 1861, s. 10. Svě povinnosti doprovázet císaře na jeho cestách musel dostát i tehdy, kdy jeho žena onemocněla úplavicí a bojovala o život; viz *Henschel* 1853, s. 99.

²³ E. Fiala mylně uvádí jako den Cratovy smrti 9. listopad 1585; viz *Fiala* 1909, s. 31.

²⁴ Od dubna do května roku 1570, taktéž zde pobýval podstatnou část roku 1575; viz *Gillet* 1861, s. 9. Existuje rovněž ještě jedna varianta medaile, na níž je Crato zobrazen bez kožešinového pláště, pouze v límci a kabátci; viz *Habich* 1934, s. 491, č. 3357, tab. CCCXVI:13.

²⁵ *Typotius* 1602, s. 116: „Congressos cum Leonibus, Samsonem, Davidem: [...] si exotica exempla vis, Herculem, Lysimachum, imo objectos belluis in circo, & evasisse victores accedimus.“

²⁶ *Bocchi* 1574, s. 226.

Obr. 4. Impresa bavorského vévody Ludvíka X. s vyobrazením Herkula zápasícího se lvem (podle *Typotius 1602*, s. 115).

před zápasící dvojicí kyj, který je jednoznačným důkazem, že udatným hrdinou je Herkules, avšak také oslí čelist, která je atributem Samsona.²⁷ Abondio však nezobrazil ani jeden z těchto atributů, proto je v literatuře revers této medaile popisován nejednotně. Někteří autoři ztotožňují muže s Herkulem,²⁸ jiní se Samsonem²⁹ a Mason Tung scénu dokonce interpretuje jako boj Lysimacha se lvem, jemuž se snaží vytrhnout jazyk.³⁰ V případě medaile Crata však může jít o jakousi úmyslnou slovní hříčku. Pro Samsona sice svědčí skutečnost, že v jednom poli Cratova erbu je zobrazena ruka Samsona s oslí čelistí, je tedy možné, že si stejnou postavu zvolil i v imprese, již užíval také jako supralibros. Může se však rovněž jednat o Herkula, nositele nadlidské síly, se kterým souvisí německé slovo „Kraft“ (síla) obsažené v Cratově přízvisku „z Kraftheimu“, jež mu udělil císař Maxmilián roku 1568. Je dokonce možné, že medaile vznikla při této příležitosti. Navíc i jméno Crato může odkazovat na postavu Krata z řecké mytologie, který zosobňuje božskou sílu a je personifikací vlastností boha Dia.³¹ Predikát „z Kraftheimu“ měl sílu vyvěrající z tohoto jména tedy zdvojnásobit.

Úhelným kamenem Typotiova textu, který impresu doprovází, je následující sdělení: „Silnější než krotitel lvů je ten, kdo umí krotit hněv a ovládá ústa.“³² Pro člověka jsou tedy důležité tři duševní vlastnosti, prezentované třemi personifikacemi:

²⁷ Srov. *Typotius 1602*, s. 115; pravděpodobně se jednalo o bavorského vévodu Ludvíka X.

²⁸ *Dworschak 1958*, s. 80; *Habich 1934*, s. 491, č. 3357, tab. CCCXVI:13; *Schulz 1988*, s. 20; *Fiala 1909*, s. 31.

²⁹ *Armand 1883*, s. 274; *Bergmann 1857*, s. 110.

³⁰ *Tung 2006*, s. 143.

³¹ *Bahník et al. 1974*, s. 325.

³² *Typotius 1602*, s. 116: „Videtur enim fortior leonis domitore et victore: qui irae moderatur, aut os saltem refrenarit.“

první je rozum zosobněný královnou, pak následuje hněv, k němuž patří lev, a trojici zakončuje žádostivost či touha, pro niž je typická opice. Ve scéně se snaží hrdina zkrotit lva jako symbol hněvu, ale navíc také pomluvy. Lev zde představuje zlého člověka, jehož ovládl hněv a snaží se škodit. Hrdina vkládá ruce do úst tohoto člověka, aby jej uzdravil a zkontroloval. Crato měl na císařském dvoře mnoho nepřátel, kteří o něm šířili nepravdy a snažili se ho před císařem očernit pro jeho kalvínskou víru. Teoreticky to mohl být důvod pro výběr právě tohoto motivu.

Literatura

- Armand, A. 1883: Les Medailleurs italiens des quinzieme et seizieme siecles. Tome premier. Paris.*
- Bahník, V. – Bělský, J. – Businská, H. – Krejčí, V. – Kucharský, P. – Vránek, Č. 1974: Slovník antické kultury. Praha.*
- Bergmann, J. 1845: Ueber ausgezeichneten Medailleur AN : AB, d. i. Antonio Abondio, der auf österreichischen Medaillen vom Jahre 1567 bis 1587 erscheint, und dessen Leistungen. Ein Beitrag zur vaterländischen kunstgeschichte. Jahrbücher der Literatur. Anzeige-Blatt für Wissenschaft und Kunst 112, s. 1–25.*
- Bergmann, J. 1857: Medaillen auf berühmte und ausgezeichnete Männer des Oestereichischen Kaiserstaates, vom XVI. bis zum XIX. Jahrhundert. Zweiter Band. Wien.*
- Bocchi, A. 1574: Symbolicarum quaestionum, de universo genere, quas serio ludebat, libri quinque. Bononiae.*
- de Boodt, A. 1603: Symbola varia diversorum principum. Tomus tertius. Praga.*
- Caldwell, D. 2005: The Sixteenth-Century Italian Impresa in Theory and Practice. AMS Studies in the Emblem 17. New York.*
- Dworschak, F. 1958: Antonio Abondio. Medagliata e ceroplasta (1538–1591). Trento.*
- Eis, G. 1957: Crato v. Crafftheim, Johannes. In: Neue Deutsche Biographie. Dritter Band. Berlin, s. 402–403.*
- Fiala, E. 1909: Antonio Abondio. Keroplastik a medajlér ve službě císařů a králů Maximiliana II. a Rudolfa II. Praha.*
- Ferro, G. 1623: Teatro d'Imprese. Venezia.*
- Gillet, J. F. A. 1861: Crato von Crafftheim und seine Freunde. Ein Beitrag zur Kirchengeschichte. Zweiter Theil. Frankfurt a. M.*
- Giovio, P. 1574: Dialogo dell'imprese militari et amorse. Lyon.*
- Habich, G. 1914: Beiträge zu Antonio Abondio. II. Nachträge und Berichtigungen. In: Habich, G. – Bernhart, M. (edd.): Archiv für Medaillen- und Plakettenkunde 1913/14. Halle a. d. Saale, s. 100–109.*
- Habich, G. 1934: Die deutschen Schaumünzen des XVI. Jahrhunderts. Zweiter Band. Zweite Hälfte. München.*
- Henschel, A. W. E. Th. 1853: Crato von Kraftheim's Leben und ärztliches Wirken. In: Denkschrift zur Feier ihres fünfzigjährigen Bestehens herausgegeben von der Schlesischen Gesellschaft für vaterländische Kultur. Breslau, s. 83–142.*
- Hill, G. F. 1912: Portrait Medals of Italian Artists of the Renaissance. London.*
- Himmler, R. 2000: Přínos knihy Tomáše Jordána z Klauznburka o moravských léčivých vodách k poznání historickogeografického obrazu raně novověké Moravy. In: Historie '98. Sborník prací celostátní studentské vědecké konference. Praha, s. 149–173.*
- Himmler R. 2002: Poznatky o lázních v 16. století v díle Tomáše Jordána z Klauznburka. Zprávy vlastivědného muzea v Olomouci. Společenské vědy 284, s. 48–56.*

- Hrabová, L. 2012: Kniha o léčivých vodách. Příběh dvou lékařů. Krok 9, s. 45–49.
- Kleisner, T. 2008: A Note on the Medal of Bishop Jan Ephraim. *Studia Rudolphina* 8, s. 104–105.
- Konečný, L. 2002: Mezi textem a obrazem. *Miscellanea z historie emblematiky*. Praha
- Loskotová, I. – Linhartová, V. 2021: Tomáš Jordán z Klausenburku. In: *Internetová encyklopedie dějin Brna* [on-line]. 13. 3. 2021 [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=3519
- Mirnik, I. 1990: Antonio Abondio: Medalja Rudolfa II. *Peristol* 33, s. 61–64.
- Rosenheim, M. – Hill, G. F. 1907: Notes on Some Italian Medals. *The Burlington Magazine for Connoisseurs* 12, s. 141–154.
- Schir, S. 2011: Antonio Abondio: una produzione artistica poco nota. *Atti Accademia Roveretana degli Agiati*. Ser. IX – vol. I, A, s. 221–241.
- Schulz, K. 1988: Antonio Abondio und seine Zeit. *Sonderausstellungen des Münzkabinetts*. November 1988–März 1989. Wien.
- Šroněk, M. 2007: Antonio Abondio a jeho práce pro biskupy Jednoty bratrské. *Studia Rudolphina* 7, s. 131–135.
- Tung, M. 2006: *Impresa Index*. To the Collections of Paradin, Giovio, Simeoni, Pittoni, Ruscelli, Contile, Camilli, Capaccio, Bargagli, and Typotius. *AMS Studies in the Emblem* 21. New York.
- Typotius, J. 1601: *Symbola divina et humana pontificum, imperatorum, regum*. Tomus primus. Pragae.
- Typotius, J. 1602: *Symbola varia diversorum principum, sacrosanc. Ecclesiae et Sacri Imperii Romani*. Tomus secundus. Pragae.
- Vácha, Š. 2007: Antonio Abondio und Feldherrnmedaille all'antica. *Studia Rudolphina* 7, s. 59–74.

Summary

Medicina et Ars. Iconographic Analysis of the Reverses of Two Medals by Antonio Abondio

The article focuses on the iconographic analysis of two medals by Antonio Abondio (1538–1591), a medallist at the courts of Emperors Maximilian II and his son Rudolf II. The aim of the study is to analyse the specimens portraying Thomas Jordan von Klausenburg (1539–1585) and Johann Crato von Kraftheim (1519–1585), two prominent physicians of that time. A particular attention is paid to the reverse images and identification of their models.

The interpretations of *impresas* depicted on the medals in question is based primarily on the first two volumes of Jacob Typotius' *Symbola divina et humana*. In that work, particular *impresas* were explained as well as the ways their bearers addressed and presented themselves to the world through these images.

Mgr. et Mgr. Adéla Hončová
 Národní památkový ústav
 Valdštejnské nám 3/162
 118 01 Praha 1
honcova.adela@gmail.com
honcova.adela@npu.cz